

Beroepsvereniging Beëdigd Vertalers en Tolken
Union professionnelle des traducteurs et interprètes jurés
de Biolleylaan 98, 1150 Sint-Pieters-Woluwe
contact@bbvt.be contact@uptij.be

Advies d.d. 31 januari 2024 uitgebracht door:
de Beroepsvereniging Beëdigd Vertalers en Tolken (BBVT-UPTIJ)
naar aanleiding van het wetsontwerp houdende organisatie van
zittingen per videoconferentie in het kader van gerechtelijke procedures

Inleiding: voorstelling BBVT

De Beroepsvereniging Beëdigd Vertalers en Tolken is een erkende beroepsorganisatie die 400 leden telt, allen actief als beëdigd vertaler, beëdigd tolk of beëdigd vertaler-tolk en opgenomen in het nationaal register van gerechtsdeskundigen, beëdigd vertalers, beëdigd tolken en beëdigd vertalers-tolken. Daarmee is het de meest representatieve en grootste vertegenwoordiging van de beroepen beëdigd vertaler, beëdigd tolk of beëdigd vertaler-tolk in België, die pas sinds mei 2019 zijn opgenomen in Boek V van het Gerechtelijk Wetboek. De meeste leden zijn zowel vertaler als tolk. De leden komen uit de verschillende arrondissementen van het land. Iets meer dan 60% van hen zijn Nederlandstalig, een kleine 40% Franstalig.

Dit advies wordt uitgebracht naar aanleiding van een verzoek daartoe van de voorzitter van de commissie voor de Justitie van de Kamer van volksvertegenwoordigers van 17 januari 2024, ten behoeve van de behandeling van voornoemd wetsontwerp in voornoemde Kamercommissie. Het heeft betrekking op het wetsontwerp houdende organisatie van zittingen per videoconferentie in het kader van gerechtelijke procedures. Dit wetsontwerp heeft als doel een algemeen rechtskader te creëren voor het gebruik van de videoconferentie in burgerlijke en strafzaken. Het definieert de omstandigheden waarin er gebruik kan worden gemaakt van de videoconferentie. Het vereist voor de meeste vormen van gebruik van de videoconferentie de instemming van de partijen en stelt de gevallen vast waarin de rechter kan voorbijgaan aan het ontbreken van dergelijke instemming.

Inhoudstafel van het advies van de BBVT

1. Gebrek aan instemming mag in geen geval gebruikt worden om tolken te weren van tolkopdrachten voor justitie waarbij gebruik wordt gemaakt van videoconferentie - p. 2
2. Dat alle deelnemers fysiek aanwezig zijn in de zittingszaal moet de norm blijven - p. 2
3. Het financiële aspect voor de FOD Justitie: veel verdoken kosten - p. 3
4. Financiële consequenties voor de tolk: aanpassingen in tariefbesluit onontbeerlijk - p. 3
5. Kan men überhaupt goed tolken in strafprocedures via videoconferentie? Lessen uit Nederland - p. 4
6. Praktijkvoorbeeld uit Vlaanderen: verschijning van minderjarigen voor de jeugdrechtbank via videoconferentie met tolk problematisch - p. 5
7. Simultaantolken versus consecutief tolken bij fysieke zittingen en bij gebruik van videoconferentie - p. 5
8. De bijstand van een tolk via “telecommunicatiemiddelen” tijdens politieverhoren en voorleidingen bij de onderzoeksrechter - p. 6
9. Tolken op afstand houdt gezondheidsrisico's in - p. 8
10. Moeilijkheden en beperkingen bij gebruik van videoconferentie - p. 9
11. Technische voorwaarden voor kwalitatief tolken bij gebruik van videoconferentie - p. 11

1. Gebrek aan instemming mag in geen geval gebruikt worden om tolken te weren van tolkopdrachten voor justitie waarbij gebruik wordt gemaakt van videoconferentie

Het wetsontwerp voorziet dat het gebruik van videoconferentie principieel berust op de instemming van de betrokkenen. De rechtbank beoordeelt de opportuniteit ervan. Enkel in uitzonderlijke situaties, zoals een gezondheidscrisis of een ernstig en concreet veiligheidsrisico, zou de rechtbank of het hof de partijen kunnen verplichten te verschijnen via videoconferentie.

Specifiek wat tolken betreft, moet absoluut vermeden worden dat tolken onder druk zouden worden gezet om te werken met videoconferentie, van thuis of kantoor uit, waarbij justitie zou willen besparen op de vergoeding van tolken. Tolken worden nu al vanaf de tweede opdracht vanaf middernacht tot 12.00 (voor het eerste dagdeel) en vanaf 12.00 tot middernacht (voor het tweede dagdeel) vergoed per gepresteerde minuut, zonder minimumforfait. Enkel voor de eerste prestatie per dagdeel is een uur prestatietijd gegarandeerd.

Er moet absoluut worden vermeden dat men enkel of bij voorkeur een beroep zou doen op tolken die makkelijk(er) instemmen met het werken met videoconferentie van kantoor of thuis uit en dat tolken die er de voorkeur aan geven hun tolkprestatie te leveren in de zittingszaal (of in het verhoorlokaal) zouden worden afgestraft wanneer er omwille van deze reden minder of uiterst zelden een beroep op hen zou worden gedaan.

2. Dat alle deelnemers fysiek aanwezig zijn in de zittingszaal moet de norm blijven

We juichen toe dat de memorie van toelichting van het ontwerp benadrukt *“dat het de norm moet blijven dat alle deelnemers fysiek aanwezig zijn in de zittingszaal.”*

We nodigen de dames en heren volksvertegenwoordiger overigens uit om kennis te nemen van het verslag “De verdachte in beeld: Eisen en waarborgen voor het gebruik van videoconferentie ten aanzien van verdachten in het Nederlandse strafproces in rechtsvergelijkend perspectief” van onderzoek uitgevoerd door de Faculteit der rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit Amsterdam in 2020.

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-be2e82fa-1c87-4712-ac09-d04da419efcf/pdf>

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-a9985c2a-2ae9-4fda-bec4-f85404100aeb/pdf>

Uit dit onderzoek blijkt dat bij gebruik van videoconferentie ook de positie van de tolk van belang is. De effectieve uitoefening van de verdedigingsrechten vereist dat het proces zo moet worden ingericht dat de verdachte of beklaagde wordt berecht in een taal die hij begrijpt (wat ook is gewaarborgd in artikel 6 lid 3 sub e EVRM). In een strafproces wordt daarom regelmatig een hiervoor speciaal opgeleide tolk ingezet. Naar schatting van onze beroepsorganisatie is dat het geval in minstens 25% van de strafzaken in België (de FOD Justitie zelf kan geen statistieken voorleggen hierover).

Volgens voornoemd onderzoeksverslag van de Vrije Universiteit Amsterdam moet bij de toepassing van videoconferentie tevens nagedacht worden over hoe de vertolking zo goed mogelijk kan worden gewaarborgd. Dat levert met name vanuit organisatorisch oogpunt uitdagingen op. Hierbij is simultane vertolking de meest gewenste vorm, net als dat in de praktijk gebeurt op zittingen waarbij iedereen aanwezig is in de zittingszaal. Dit geeft de anderstalige verdachte (of beklaagde) de mogelijkheid om het proces beter te kunnen volgen, zorgt voor een betere interactie en communicatie tussen partijen, en stelt de verdachte of beklaagde en zijn raadsman beter in staat de rechten van de verdediging uit te oefenen. Wanneer geen simultane vertolking kan worden geboden, ligt het gesprek tijdens de zitting steeds stil in afwachting van de vertolking, waardoor de interactie met de verdachte of beklaagde minder natuurgetrouw is.

Het is voor een anderstalige verdachte (of beklaagde) lastig om effectief deel te nemen aan het proces bij consecutieve vertolking en voor de rechter minder goed mogelijk om contact te hebben met de verdachte of beklaagde. Bij de toepassing van videoconferentie kan simultane vertolking eventueel worden gerealiseerd door de tolk aanwezig te laten zijn bij de verdachte of beklaagde (met name in de penitentiaire instelling). Hierbij moet worden nagedacht of de tolk hierbij veiligheidsmaatregelen nodig heeft.

Als de tolk aanwezig is op de locatie van de verdachte is het van belang dat er voldoende ruimte wordt georganiseerd voor de tolk en er ook rekening mee wordt gehouden of de tolk zich voldoende prettig voelt bij de situatie. We wijzen erop dat het niet bepaald aangenaam werken is voor een tolk om regelmatig vanuit een penitentiaire instelling te moeten tolken, zeker als de anderstalige verdachte of beklaagde de enige deelnemer is die zich niet in de zittingszaal bevindt.

Ook zal de tolk nodig kunnen zijn bij het vertrouwelijke overleg tussen advocaat en cliënt, wat ook binnen de zittingszaal vaak nog nodig is, en moet hiervoor de mogelijkheid worden gecreëerd zowel wanneer de tolk zich bevindt op de locatie van de verdachte als wanneer de tolk op afstand de tolkprestatie levert.

3. Het financiële aspect voor de FOD Justitie: veel verdoken kosten

Voor genoemd onderzoek van Vrije Universiteit Amsterdam naar de praktijk laat zien dat goed inzicht in de kosten en baten van de toepassing van videoconferentie ontbreekt. Het is zeer de vraag of de veronderstelling dat de toepassing van videoconferentie kostenbesparend is, wel klopt wanneer vanuit de praktijkervaring in Nederland duidelijk wordt dat zittingen vereisen dat er eventueel een tweede advocaat betrokken wordt of dat simultane vertolking nodig is om de communicatie van voldoende kwaliteit te laten plaatshebben, nog bovenop de investeringen in techniek, apparatuur, verbinding, de inrichting van de locatie van de verdachte of beklaagde (in een penitentiaire instelling), protocollen en training van personeel (magistraten en zeker ook zittingsgriffiers).

Ook is het belangrijk om na te gaan welke verdoken kosten de toepassing van videoconferentie met zich meebrengt, zoals bijvoorbeeld in tijdsverlies door het maken van de verbinding, tragere en moeilijkere communicatie, tijdverlies wanneer gewerkt moet worden met consecutief tolken wanneer het gebruikte platform voor videoconferentie geen apart tolkkanaal kan bieden voor simultaanvertaling en ook nog technische onderbrekingen.

4. Financiële consequenties voor de tolk: aanpassingen in tariefbesluit onontbeerlijk

We wijzen er nogmaals op dat tolken in de huidige stand van de wetgeving in strafzaken betaald worden per gepresteerde minuut. Bij het gebruik van videoconferentie dreigt dit nog meer het geval te zullen zijn. Het verschil in vergoeding met forfaitaire bedragen voor advocaten die optreden in het kader van tweedelijnsbijstand kan soms schokkend groot zijn.

Dit zou moeten worden gecompenseerd door een verhoging van het uurtarief of - nog beter - door het voorzien van een forfaitaire vergoeding, zeker als een tolk zou worden voorzien voor meerdere (kortere) rechtszaken per dagdeel. Tussendoor kan de tolk immers geen echt ander werk uitvoeren, zelfs als hij of zij zich op kantoor bevindt. Hierdoor dreigt het beroep nog onaantrekkelijker te worden dan thans al het geval is. Dit brengt het grote risico met zich mee dat videotolken vanuit huis nog meer dan nu een deeltijdse betrekking zou zijn of, erger nog, een bijverdienste voor (jong)gepensioneerden.

Men mag niet uit het oog verliezen dat niet alle partijen of getuigen beschikken over goed uitgeruste lokalen, omgevingsomstandigheden en apparatuur, en dat tolken niet zomaar "van thuis uit" kwalitatief hoogstaande vertolking kunnen bieden. De vraag rijst of een tolk die plots zou worden gedwongen te werken van thuis uit of vanuit zijn of haar eigen kantoor, investeringen in hardware enz. en andere kosten, zelf zou moeten dragen. Het kan gaan om investeringen in bijvoorbeeld een tweede beeldscherm, software, koptelefoon met microfoon van de allerhoogste kwaliteit. Idem voor opleidingen om vlot te leren werken met videoconferentie en bijscholingen hierin op regelmatige tijdstippen. Het gebruik van de eigen technologie en investeringen van de tolk zou moeten worden vergoed.

Op de vrije markt worden toeslagen tot 100% bovenop het basistarief betaald voor afstandstolken. Ook worden toeslagen tot 100% van het basistarief betaald voor het auteursrecht indien de tolkprestatie audiovisueel wordt opgenomen en voor het daaruit voortvloeiende hergebruik van de als tolk geleverde dienst. Overeenkomstige bepalingen moeten daarom worden opgenomen in een te herzien tariefbesluit over de vergoedingen van de tolken.

Er moet ook rekening worden gehouden met de technische voorbereiding op het tolken met videoconferentie en de tijd die de tolk daar moet voor uittrekken. Daarom moet in een te wijzigen tariefbesluit voor tolken in strafzaken worden bepaald dat de tolk (ten minste) 30 minuten voor het aanvangsuur van de rechtszaak moet worden ingepland voor een technische controle voorafgaand van het begin van de zitting en dat deze tijd moet worden vergoed.

Aanpassingen van het tariefbesluit dringen zich dus op. Samengevat moet het tariefbesluit worden bijgewerkt en aangevuld met het feit dat:

- het opzetten van de videowerkplek voor elke tolkafpraak apart moet worden vergoed als voorbereidingstijd en opvolgtijd;
- videotolken moet worden vergoed met een toeslag;
- de opname van een zitting met gebruik van videoconferentie met tolk moet worden vergoed met een bijkomende toeslag;
- het gebruik van eigen technologie (hardware, werkplek met twee beeldschermen, software, koptelefoon en micro van professionele kwaliteit) moet worden vergoed met een forfaitaire vergoeding voor de aangewende technologie.

5. Kan men überhaupt goed tolken in strafprocedures via videoconferentie? Lessen uit Nederland

De Raad voor de Rechtspraak (een Nederlands adviescollege van de overheid) geeft aan dat in een eindevaluatie van een pilootproject 'telehoren met de raadkamer gevangenhouding' naar voren komt dat een aantal tolken klachten heeft geuit over de mogelijkheid om goed te tolken via videoconferentie.

Bronnen:

Eindevaluatie pilot telehoren met de raadkamer gevangenhouding; ministerie van Justitie 13 oktober 2017

Rvdr, Advies inzake conceptvoorstellen in het kader van de modernisering van het wetboek van strafvordering 23 augustus 2018, p. 8.

Rechter Mascha de Boer van de Rechtbank Amsterdam heeft aangegeven dat de voorleidingen via videoconferentie redelijk verlopen als de verbinding goed is. *"Helaas laat dit laatste nog weleens te wensen over. Bij haperende techniek is het heel lastig om goed te communiceren met de verdachte en dat geldt al helemaal als er ook nog vertaald moet worden door een tolk."* Daarnaast merkt De Boer op dat een voorleiding via videoconferentie onpraktisch is voor de advocaat, die vaak voorafgaand aan een voorleiding nog even wil spreken met zijn cliënt. Dat lukt vaak niet, en dan moet de advocaat gebruik maken van de videoruimte van de rechter-commissaris, die dan zijn of haar werkplek even moet verlaten zodat de advocaat in gesprek kan met zijn cliënt. *"Dit is erg omslachtig en tijdrovend en ook onwenselijk, maar we laten dat uiteraard wel toe, in belang van de verdediging. Er zouden structureel betere voorzieningen moeten komen, ook voor de advocaat die zijn cliënt op een politiebureau wil spreken, al dan niet telefonisch."*

Na enkele maanden ervaring met voorleiding via videoconferentie door de maatregelen in verband met corona concludeert De Boer dat als de techniek het doet en mits er betere voorzieningen komen, telehoren wel kan en praktisch is, maar dat de communicatie beperkt is en dat de rechter nauwelijks in staat is om lichaamstaal te lezen. Haar voorkeur gaat dan ook nog steeds uit naar fysieke voorleidingen zodra dit weer kan. De Boer geeft aan dat ze de indruk heeft dat haar collega-rechters het standpunt delen dat fysieke aanwezigheid van de verdachte de voorkeur heeft. Waar in het begin van de coronatijd bij pro forma zittingen (bijvoorbeeld als er besluiten moesten worden genomen over de voorlopige hechtenis) en bij tbs-verlengingszittingen gebruik werd gemaakt van videoconferentie, is men hiervan teruggekomen. De redenen zijn de haperende techniek, de beperkte beschikbare tijd, en de wens om de verdachte (beklaagde) in persoon te zien en te horen.

Ook rechter Els Kole van de Rechtbank Den Haag lichtte na de COVID-19 uitbraak toe hoe de rechtbank Den Haag omging met de beperkende maatregelen die werden getroffen. Kole geeft ook aan dat videoconferentie in de praktijk veel meer tijd kost. Het maken van de verbinding duurt langer, het gesprek vordert langzamer, simultaan vertalen door een tolk gaat niet. Het kost dus meer tijd en er zitten ook allerlei verborgen kosten aan.

Bron: “De verdachte in beeld: Eisen en waarborgen voor het gebruik van videoconferentie ten aanzien van verdachten in het Nederlandse strafproces in rechtsvergelijkend perspectief”

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-be2e82fa-1c87-4712-ac09-d04da419efcf/pdf>

6. Praktijkvoorbeeld uit Vlaanderen: verschijning van minderjarigen voor de jeugdrechtsbank via videoconferentie met tolk problematisch

De Vlaamse Regering heeft het mogelijk gemaakt dat sinds eind 2020 minderjarigen via videoconferentie voor de jeugdrechtsbank kunnen verschijnen. Sindsdien is het mogelijk dat in alle Vlaamse gemeenschapsinstellingen, met name De Grubbe in Everberg, de twee campussen van de gemeenschapsinstelling De Kempen in Mol, de drie campussen van de gemeenschapsinstelling De Zande, digitaal kan worden gecommuniceerd met de jeugdrechtsbank. Ook de sociale diensten van de jeugdrechtsbank kunnen deze mogelijkheid gebruiken

De praktijk wijst uit dat via het door de FOD Justitie gebruikte platform voor de videoconferentieverbinding - Teams - in de versie die de FOD Justitie ter beschikking stelt, geen apart kanaal voor de vertolking biedt. Meer nog: via Teams is het altijd onmogelijk om simultaan te tolken in de twee richtingen.

Dit is dus vrij problematisch als men videoconferentie met deze software wil uitrollen voor het gebruik op zittingen. Simpel gezegd beperkt videotolken in dat geval het werk van de tolk tot consecutief tolken en is simultaanvertolking (fluistertolken) onmogelijk. We stellen ook vast dat de griffiers meestal de vraag van de tolk naar een apart kanaal voor de vertolking bij het gebruik van videoconferentie niet begrijpen. Ook op dat gebied zal justitie moeten inzetten op voldoende opleiding en bewustmaking van het eigen personeel.

7. Simultaantolken versus consecutief tolken bij fysieke zittingen en bij het gebruik van videoconferentie

Tijdens een fysieke rechtszaak wordt meestal simultaan getolkt. Meer bepaald simultaanvertolking in de speciale vorm van fluistertolken. Simultaan tolken houdt in dat de tolk tolkt terwijl de spreker spreekt. In dat geval zit de tolk meestal naast de anderstalige deelnemer (of, bij gebruik van een fluisterset of tolkkoffer, eventueel iets verderop, op een andere plaats in de zittingszaal) en tolkt hij of zij wat de deelnemer die aan het woord is zegt simultaan in het oor van de anderstalige. Bij gebruik van een fluisterset of tolkkoffer kan één tolk met headsets voor meerdere anderstalige partijen simultaan tolken terwijl de stem van de tolk de andere deelnemers niet of nauwelijks stoort.

Bij consecutief tolken spreekt de spreker eerst, van een paar zinnen tot twee of drie minuten lang, en stopt dan even om de tolk de mogelijkheid te bieden zijn woorden luidop te tolken. Bij consecutief tolken maakt de tolk aantekeningen zolang de spreker aan het woord is.

Wanneer simultaan tolken onmogelijk is, wat bij het gebruik van videoconferentie in jeugdzaken thans het geval is, vindt de vertolking van de hele rechtszaak noodgedwongen consecutief plaats. Dit betekent dat een rechtszaak met tolk aanzienlijk langer zal duren dan wanneer iedereen fysiek ter plaatse is in de rechtszaal, met inbegrip van de tolk. Op die manier is de efficiëntiewinst van het werken met videoconferentie erg beperkt.

Om simultaan te kunnen tolken tijdens een zitting met videoconferentie moet er dus een videoconferentieplatform beschikbaar zijn met meerdere kanalen zodat het originele geluid op één kanaal wordt uitgezonden, dat de tolk en alle deelnemers en aanwezigen die de proceduretaal verstaan kunnen horen, en de vertolking op een ander (apart, gescheiden) kanaal wordt uitgezonden. Voor een performante tolkprestatie moet ook de werkomgeving van de tolk goed geluiddicht zijn.

Videotolken beperkt het werk van de tolk dus meestal tot consecutief tolken. Alle andere noodzakelijke activiteiten (simultaan tolken en fluistertolken, vertrouwelijke gesprekken tolken, emotionele inhoud overbrengen, gebarentaal gebruiken, documenten uitwisselen, een geschreven tekst voorlezen, enz.) zijn niet mogelijk of slechts op gebrekkig wijze.

Hierdoor kunnen tolken niet meer hun fundamentele rol spelen in het egaliseren van de asymmetrie van macht die kenmerkend is voor bepaalde soorten communicatie. Dit asymmetrie bestaat bijvoorbeeld tussen enerzijds de deelnemers die de proceduretaal kennen en gebruiken, vooral professionals, en anderzijds anderstalige leken, die onder bijzondere stress staan omdat ze voor de rechtbank moeten verschijnen en vaak kwetsbaar en emotioneel zijn, niet gewend zijn om in het openbaar te spreken en zouden moeten kunnen vertrouwen op de enige persoon op de zitting die hun taal spreekt. Fysieke nabijheid van de tolk helpt ook om de subtiliteiten van communicatie te begrijpen en communicatieproblemen op te lossen.

Bovendien komt de beperking tot consecutief tolken neer op een systematische ongelijke behandeling en dus op een schending van het recht op een eerlijk proces van de personen wier verklaringen moeten worden getolkt. Dit komt omdat consecutief getolkte verklaringen onvermijdelijk onderhevig zijn aan onderbrekingen en sterk gefragmenteerd zijn. Dit vermindert de coherentie en heeft dus een negatieve invloed op de receptie van de verklaringen en op de perceptie van de geloofwaardigheid van de anderstalige deelnemers. Dit leidt tot narratieve ongelijkheid, een zeker vorm van wapenongelijkheid.

We willen er ook op wijzen dat een tolk die via videoconferentie werkt, wanneer een spreker een tijdje aan het woord is, veel moeilijker kan tussenkomen om bijvoorbeeld een herhaling te vragen wanneer iets niet of slechts is begrepen of teken kan doen wanneer er iets misloopt. Dit kan een nefaste invloed hebben op de kwaliteit van de vertolking.

8. De bijstand van een tolk via “telecommunicatiemiddelen” tijdens politieverhoren en voorleidingen bij de onderzoeksrechter

Artikel 15 van het wetsontwerp voorziet in een wetswijziging van artikel 47bis Sv. Dit artikel voorziet de mogelijkheid dat de ondervraagde persoon zich laat bijstaan door een tolk met telecommunicatiemiddelen wanneer de tolk niet in staat is zich te verplaatsen. De memorie van toelichting verduidelijkt dat in sommige gevallen tolken uit het buitenland worden ingezet en het in deze gevallen voor de tolk niet mogelijk is zich binnen de wettelijke termijn te verplaatsen om de ondervraagde persoon bij te staan.

Artikel 23 van het wetsontwerp voorziet in een wetswijziging van artikel 2bis van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis. Ook hier zou het mogelijk worden om de bijstand van een tolk via telecommunicatiemiddelen te leveren *“in geval de beëdigd tolk in de onmogelijkheid verkeert om zich te verplaatsen”*.

We sluiten ons ten eerste volmondig aan bij de bedenking van OVB dat opvalt dat in deze passage van het wetsontwerp wordt gekozen voor het veel ruimere “telecommunicatiemiddel” in plaats van videoconferentie. Dat houdt in dat de technische waarborgen die elders in het voorontwerp uitgebreid aan bod komen met betrekking tot de videoconferentie, hier niet op van toepassing zijn. Ook de BBVT stelt zich de vraag hoe ervoor zal worden gezorgd dat de tolk de verhoorde voldoende duidelijk verstaat en dat de andere aanwezigen (politie, advocaat, onderzoeksrechter, griffier) ook voldoende zullen kunnen volgen wat er gezegd en vertaald wordt.

Van onze Nederlandse zustervereniging ORT&V (Orde van Registertolken en -vertalers) weten we dat bij het gebruik van telefoontolken tijdens politieverhoren in Nederland de telefoonverbinding veelal slecht is en de politie en de verdachte erg slecht te verstaan zijn. Nog meer als men via een mobiele telefoon spreekt. Enkel als het een politieverhoor is met professionele apparatuur, is alles goed te verstaan. Het gebruik van professionele apparatuur zou dan ook een minimumvoorwaarde moeten zijn om een tolkdienst op afstand te mogen uitvoeren. In Nederland vraagt de ORT&V zijn leden overigens geen telefonische of videotolkdiensten voor zittingen aan te nemen.

Luidens de memorie van toelichting zou deze bepaling (de mogelijkheid dat de ondervraagde persoon zich laat bijstaan door een tolk met telecommunicatiemiddelen wanneer de tolk niet in staat is zich te verplaatsen) tegemoet komen aan een verzoek van onderzoeksrechters. Het zou bedoeld zijn *“om de problemen op te lossen die op het terrein worden ondervonden om op korte termijn een tolk te vinden die de taal van de ondervraagde spreekt”*.

We zijn uitermate verrast dit te lezen in een document afkomstig van de beleidscel van de minister van Justitie: telkens wanneer onze beroepsorganisatie er de voorbije jaren (oktober 2021-juni 2023) in de pers op heeft gewezen dat zich problemen stellen met de beschikbaarheid van voldoende tolken voor de werking van justitie, in het bijzonder bij politieverhoren en strafprocedures, werd dit door de persdienst van de FOD Justitie of door de minister in antwoord op parlementaire vragen afgedaan als een sporadisch probleem en zou het nationaal register meer dan voldoende tolken en vertalers-tolken bevatten.

Terwijl wij als beroepsorganisatie al jarenlang tevergeefs vragen om het statuut van het werk als vertaler of tolk in strafzaken aantrekkelijker te maken - voor tolken concreet met minimumforfaits te werken in plaats van een vergoeding die per minuut wordt gehonoreerd - en dit telkens wordt afgewimpeld met het argument dat het budgettaire niet haalbaar zou zijn, is het uitermate cynisch vast te moeten stellen dat men volgens de memorie van toelichting nu van plan is om en passant de inzet van tolken uit het buitenland via "telecommunicatiemiddelen" tijdens politieverhoren en voorleidingen te officialiseren.

In een rapport "Spending review – Frais de justice" uit 2022, raadpleegbaar op de website van de FOD BoSa, geven vertegenwoordigers van de dienst Gerechtskosten van de FOD Justitie in een werkgroep aan dat ook nu al regelmatig beroep wordt gedaan op tolken uit Duitsland:

« Dans certains arrondissements judiciaires, comme à Eupen, il est difficile de trouver des prestataires de services (experts et/ou traducteur/interprète, ...) parlant allemand. C'est pourquoi, il est régulièrement fait appel à des prestataires de services allemands, qui n'acceptent pas toujours d'être rémunérés aux tarifs pénaux belges, celui-ci étant sensiblement inférieure aux tarifs pratiqués en Allemagne. L'intervention de ces prestataires étrangers étant nécessaire au bon fonctionnement de la justice, ils sont génialement [sic] payés plus chers que les prestataires belges. Le SPF Justice devrait déterminer un tarif spécifique pour ces prestataires de services. »

Bron : <https://bosa.belgium.be/nl/publications/spending-review-gerechtskosten>

Ook daar vinden we het als beroepsorganisatie hemeltergend dat de beleidsmakers niet de boodschap willen begrijpen dat de tarieven in België duidelijk te laag zijn en de gehanteerde tariefstructuur (tarifiering per minuut prestatie) totaal onaantrekkelijk.

Voor wie het dossier van de beëdigd vertalers en tolken al jaren volgt, is het al langer duidelijk dat de FOD Justitie videoconferentie in het algemeen in de eerste plaats ziet als een middel om te besparen, ook op tolken. We verwijzen hiervoor naar het antwoord van toenmalig justitieminister Koen Geens op een mondeling parlementaire vraag van toenmalig federaal volksvertegenwoordiger Annick Lambrecht over "de bescherming van niet-begeleide minderjarigen en het recht op een tolk" (nr. 26016), behandeld in uw commissie op 20 juni 2018:

"België heeft een zeer internationale samenleving, wat grote diversiteit aan talen en dialecten met zich meebrengt. Wij hebben daarom nood aan een grote populatie tolken. Het aanbod matcht echter niet volledig met de groei van de vraag.

Sedert het begin van deze legislatuur heb ik mij ingezet om de achterstand in uitbetaling van de vergoedingen aan onder andere tolken weg te werken. Dat is grotendeels gelukt. Vandaag beschik ik nog niet over de budgettaire ruimte om een aanpassing van het tarief te realiseren.

Om de beschikbaarheid op het terrein te vergroten, gaan wij onderzoeken of wij door het gebruik van videoconferentie tot een grotere beschikbaarheid kunnen komen van tolken. Een dergelijk project zou ook de verplaatsingskosten kunnen verminderen en een tijdsbesparing voor de tolken kunnen opleveren."

Mevrouw Lambrecht repliceerde overigens door te stellen dat de zaak niet zal worden opgelost door te experimenteren met videoconferenties.

<https://www.dekamer.be/doc/CCRI/pdf/54/ic930.pdf>

Met betrekking tot de inzet van tolken uit het buitenland willen we er ook op wijzen dat bij het gebruik van onprofessionele, niet door justitie vooraf gescreende tolken niet kan worden gegarandeerd dat er geen derde partij aanwezig is aan de kant van de tolk. Nog meer als de tolk enkel via telefoon zou tolken. In de prille fase van opsporings- en gerechtelijke onderzoeken is het risico nochtans groot dat via een

telefoontolk uit het buitenland, die niet is opgenomen in het nationaal register en dus ook niet gebonden is aan de deontologische code voor beëdigd vertalers en tolken, en waarvan ook niet is geweten of hij of zij (in het buitenland) een strafblad heeft, gelekt zou kunnen worden naar de buitenwereld, de media, het misdaadmilieu enz. Tolken uit het buitenland hebben meestal ook geen specifieke juridische vorming over het Belgisch rechtssysteem genoten, hebben geen of slechts een beperkte kennis van Belgisch Nederlands, Belgisch Frans of Belgisch Duits, en hebben hoogstwaarschijnlijk ook geen kennis van juridische en politieke vaktermen specifiek voor een Belgische setting. Ze zijn ook niet gebonden aan permanente vorming. Ook dit kan een negatieve invloed hebben op de tolkprestatie en dus op een getrouwe omzetting van het verhoor.

We wijzen er ook op dat het wetsontwerp door de beoogde wetswijziging van artikel 47bis Sv. het valse beeld bestendigt dat tolken bestaat uit het eenvoudig vertalen van woorden die in de ene taal worden gesproken naar woorden die in een andere taal worden gesproken en dat dit - zonder in kwaliteit in te boeten en zonder negatieve gevolgen voor de rechtsgang - kan gebeuren ongeacht waar de tolk zich bevindt ten opzichte van de andere deelnemers. Blijkbaar gaat men er van uit dat het voldoende is om tolken via een videoverbinding of zelfs maar een telefoonverbinding te verbinden met deelnemers aan een rechtszaak of een verhoor om mondelinge (straf)procedures goed te kunnen vertolken.

9. Tolken op afstand houdt gezondheidsrisico's in

De sterke toename van digitalisering in de afgelopen jaren, vooral als gevolg van de COVID-19-pandemie, heeft geleid tot de opkomst en verspreiding van tolken op afstand voor conferentietolken. Hierbij gaat het om communicatiesituaties met meerdere of zelfs veel deelnemers. Ook door de tolktechniek die wordt gebruikt (simultaan/fluistertolken of consecutief tolken), kan conferentietolken worden vergeleken met tolken in de rechtbank.

Vooraf in het eerste jaar van de pandemie van het coronavirus moesten simultaantolken plots overschakelen op simultaantolken op afstand (Remote Simultaneous Interpreting, RSI), wat voorheen technisch niet mogelijk was. De omgevings- en werkomstandigheden waren meestal suboptimaal en zijn dat vaak nog steeds.

Door het toenemende gebruik van videotolken wordt ook steeds meer bekend over de daaruit voortvloeiende schade aan de gezondheid. Volgens een intern onderzoek onder werknemers en freelance tolken die voor het Europees Parlement werken, lijdt bijna de helft van hen aan gehoorproblemen die subjectief rechtstreeks worden toegeschreven aan de werkomstandigheden van de twee coronajaren. Dit cijfer is zelfs nog hoger voor algemene en gehoorgerelateerde gezondheidsproblemen. De frequentie van alle vormen van gezondheidsproblemen neemt toe wanneer tolken op afstand werken. In het geval van gehoorproblemen werden tinnitus (oorsuizen) en hyperacusis (overgevoeligheid voor normale alledaagse geluiden) het vaakst genoemd. Hetzelfde probleem werd ook gesignaleerd door de wereldwijze beroepsvereniging van conferentietolken AIIC en ook in Canada.

Bronnen:

<https://www.politico.eu/article/strike-european-parliament-interpreters-walk-off-the-job/>

https://aiic.org/document/10157/Declaration-auditory-health_janv22.pdf

https://aiic.org/document/10559/CdP_Resolution_Auditory%20Health_FINAL_Sept22.pdf

<https://www.cbc.ca/news/canada/ottawa/interpreter-shortage-hearing-loss-parliament-senate-1.6476474>

<https://www.cbc.ca/news/politics/parliamentary-translators-survey-1.5879907>

Uit de praktijk blijkt ook dat uit het vervagen van de grenzen tussen privé- en beroepsleven een stressfactor voor een tolk vormt, wat dreigt wanneer een tolk van thuis uit werkt (vooral het gebrek aan sociale contacten, vermenging van werk en privé, plus sterke afleiding en gebrek aan motivatie door gebrek aan sociale controle, enz.). Uit tests die de Europese Commissie in april en mei 2019 heeft

uitgevoerd, bleek dat tolken die thuis werkten zich vervreemd voelden en snel werden afgeleid, al was het omdat ze te vertrouwd waren met hun omgeving. Elk geluid thuis werd een afleiding en maakte het moeilijk om zich te concentreren. Geluiden zoals de tikkende klok, het verkeer of het gezoem van de koelkast leken uitvergroot en afleidend. Bovendien was het focussen op hetzelfde scherm gedurende een zeer lange periode erg stresserend en leidde dit tot verhoogde visuele vermoeidheid, in tegenstelling tot de mogelijkheid om af en toe rond te kijken in het lokaal, naar andere sprekers te kijken, papieren documenten te bekijken, enz. wanneer ze ter plaatse tolken.

Bron:

European Commission, Directorate General for Interpretation (2019): Interpreting Platforms – Consolidated test results and analysis.

Verdere problemen zijn inherent aan het gebruik van technische hulpmiddelen: het leidt niet alleen tot vermoeidheidsverschijnselen, die vooral geassocieerd worden met het werken achter een beeldscherm. Het gebruik van koptelefoons en headsets en de daaruit voortvloeiende feedback verhoogt het risico op akoestisch trauma en de gevolgen daarvan, zoals posttraumatische stressstoornis, depressie, enz. aanzienlijk.

Bronnen:

Misener (2019): AIIC: „The shocking reality of sudden noises”;

Gillies (2022): <https://interpretersoapbox.com/why-interpreters-need-better-sound-than-normal-listeners-bad-sound-in-videoconferencing-explained/>

Het wetsontwerp dat voorligt gaat totaal voorbij aan de waarneming van en het toenemend wetenschappelijk onderzoek naar de gezondheidsrisico's van videoconferentie en van videotolken in het bijzonder. Deze gevaren uiteten zich in gehoorstoornissen zoals ernstige tinnitus en acute hyperacusis, maar ook in verhoogde stress en snelle uitputting met de bijbehorende gevolgen. Videotolken heeft onmiskenbaar negatieve gevolgen voor het welzijn, het werkvermogen en de gezondheid van de tolken. De intense fysieke en psychologische klachten van de tolken zijn het gevolg van het feit dat de tolken moeten omgaan met een kunstmatige, inconsistente, virtuele omgeving terwijl ze al bezig zijn met het uitvoeren van een extreem veeleisende cognitieve taak.

10. Moeilijkheden en beperkingen bij gebruik van videoconferentie

Alle moeilijkheden bij het traditioneel tolken worden ook versterkt door videotolken. Tolken is cognitief veeleisend. Het gebruik van gespecialiseerde terminologie, regionale en sociale taalvariëaties (regionale tongval, dialecten, sociolecten), cultuurspecifieke verwijzingen, cultuurspecifiek gedrag, snel spreken (courant binnen justitie waarin parketmagsitraat en advocaat zoveel mogelijk willen zeggen op korte tijd, om hun punt te maken en de rechtbank te overtuigen), slechte articulatie, gemompel, magistraten die voorover gebogen een verslaggeving of vonnis voorlezen enz. kunnen de cognitieve verwerkingscapaciteit overbelasten, wat kan leiden tot een onnauwkeurige en onvolledige vertolking en het zichzelf moeten verbeteren tijdens de vertolking.

Ook alle moeilijkheden van communicatie via videoconferentie worden versterkt wanneer er moet worden getolkt. Het gaat hier in het bijzonder om een verslechtering van de communicatie: de verminderde sociale aanwezigheid van de deelnemers aan de debatten uit zich onder andere in onnatuurlijke manieren van spreken en vooral de neiging om harder te praten, te overdrijven en minder coherent te zijn.

Daarnaast is er een sterk gevoel van onnatuurlijkheid: in tegenstelling tot de gebruikelijke fysieke setting in de zittingszaal wordt communicatie als onnatuurlijk ervaren omdat het niet mogelijk of in het beste geval moeilijk is om met meer dan één persoon te communiceren, oogcontact te maken, te begrijpen wie aanspreekt enz.

De noodzakelijke verwerking van niet alleen verbale signalen, maar ook van de verscheidenheid aan prosodische en non-verbale signalen, d.w.z. woord- en zinsaccenten, intonatie en zinsmelodie, tempo, ritme en pauzes tijdens het spreken of gezichtsuitdrukkingen en gebaren, is beperkt bij videoconferentie. De emotionele inhoud van een gesprek wordt vaak non-verbaal overgebracht. Het herkennen en overbrengen van ironie en sarcasme, waarvoor vaak meer dan alleen woorden nodig zijn, is ook moeilijker.

Passende training, extra ervaring en betere technische apparatuur kunnen niet voorkomen dat voornoemde problemen toenemen en verergeren. Ze kunnen alleen gecompenseerd worden met specifieke methoden, maar dit betekent dat de communicatie verstoord wordt. Moeilijkheden die inherent zijn aan het videotolkproces kunnen ook niet weggetraind worden, omdat veel ervan afhangen van factoren waarop de tolk geen invloed heeft.

11. Technische voorwaarden voor kwalitatief tolken bij gebruik van videoconferentie

a. Akoestiek en geluidskwaliteit

Om de gezondheid van tolken die worden ingezet door justitie op peil te houden en voor een goede werking van justitie zijn de hoogste normen voor technische apparatuur, opstelling en gedrag (microfoondiscipline) absoluut essentieel. Het negeren van essentiële technische vereisten brengt het gehoor en de gezondheid van de tolk in gevaar.

Tolken kunnen enkel tolken wat ze kunnen horen en verstaan. De akoestiek van de zaal en de kwaliteit van het geluid zijn daarom van fundamenteel belang. Bij een behandeling van een zaak in een zittingszaal is geluid vaak een probleem – het vaak ontbreken van geluidsinstallaties in (grote) zittingszalen, het door de deelnemers (rechters, parketmagistraten, advocaten ...) vaak niet gebruiken van hier en daar aanwezige geluidsinstallaties in (grote) zittingszalen met hoge plafonds (vooral in oudere gerechtsgebouwen), slechte geluidsisolatie (in oudere gerechtsgebouwen) en galm, achtergrondgeluiden (ritselend papier, printer van de zittingsgriffier, gesprekken op de achtergrond, mensen die de zittingszaal binnenkomen en uitgaan (krakende parketvloer), veiligheidspolitie die bij zaken van lange duur elkaar afwisselen bij de bewaking van gedetineerde procesdeelnemers), de spreker die zich wegdraait van de microfoon, een parketmagistraat die zich tijdens de vordering van het openbaar ministerie rechtstaand richt naar de voorzitter of de drie rechters (raadsheren) maar niet naar de zaal, enzovoort - wat het tolken aanzienlijk compliceert.

Bij videoconferentie komen daar nog twee akoestische problemen bij. Ten eerste wordt de geluidskwaliteit alleen al verminderd door de gecomprimeerde technische transmissie, wat verdere problemen veroorzaakt door een slechte of onstabiele verbinding (uitval en vervorming door bandbreedteschommelingen, interferentie en andere technische geruis).

Ten tweede, wanneer geluid via een microfoon en een koptelefoon wordt verzonden, worden alle geluiden op hetzelfde volume verzonden en zijn ze moeilijker uit te faden dan in een situatie op locatie.

Bovengenoemde akoestische problemen belemmeren de concentratie, die essentieel is voor het tolken, zodat de kwaliteit van de vertolking afneemt. Dit is vooral het geval als er geen geschikte en gestandaardiseerde technische apparatuur wordt gebruikt.

Het is moeilijk om het geluid te verstaan, om de reacties van de andere mensen en hun gezichtsuitdrukkingen, gebaren en blikrichting volledig te herkennen.

Bovendien kan het gehoor van de tolk, een fundamenteel werkinstrument voor de uitoefening van zijn beroep, in gevaar komen door acuut akoestisch trauma, vooral lawaaitrauma. Chronische lawaaitrauma wordt veroorzaakt door voortdurende blootstelling aan hoge geluidsniveaus en kan op de lange termijn leiden tot gehoorverlies. Als de tolk virtueel deelneemt aan de procedure met behulp van videoconferentie, bestaat het risico dat het inputgeluid te luid is als de geluidskwaliteit slecht is en daardoor moeilijk te verstaan is, door de fout om betere verstaanbaarheid proberen te bereiken door luidheid. Een ontploffingstrauma doet zich voor wanneer de geluidsdruk gedurende een fractie van een seconde te hoog

is, d.w.z. er is een plotselinge, sterke geluidsontwikkeling en het plotse karakter ervan ervoor zorgt dat de beschermingsmechanismen van het oor falen. Het trommelvlies blijft intact, maar het binnenoor raakt beschadigd. Dit is het geval bij videoconferenties vanwege achtergrond- en technische ruis en sterk uiteenlopende volumes van de sprekers. De symptomen zijn (tijdelijke) pijn, gesuis in de oren en zelfs gehoorverlies.

Deze symptomen kunnen enkele uren tot enkele dagen duren of permanent zijn. Overgevoeligheid voor lawaai kan een gevolg zijn van andere gehoorproblemen, met name tinnitus, en is meestal onomkeerbaar.

Daarnaast beïnvloedt het gedrag van alle personen die deelnemen aan een videoconferentie ook de geluidskwaliteit en neemt daarmee ook het risico op gehoorbeschadiging toe. Er moet een rustige, bij voorkeur geluiddichte ruimte worden gekozen, bronnen van achtergrondgeluid moeten worden uitgeschakeld of anderszins worden vermeden en er moet een strikte microfoon- en gespreksdiscipline in acht worden genomen.

Als de verbinding met een videoconferentie uitvalt, is het raadzaam om een inbelfaciliteit te hebben die de deelnemers aan de procedure en tolken kunnen gebruiken om via rechtstreeks telefonisch contact met elkaar de volgende stappen te bespreken.

Voor de kwaliteit van de audiotransmissie gelden onderstaande normen waarin minimumeisen zijn vastgelegd. Deze dienen ook ter bescherming van het gehoor:

- DIN EN ISO 20108:2018 Simultaantolken - Kwaliteit en transmissie van audio- en video-input,
- DIN EN ISO 20109:2016 Simultaan tolken - Apparatuur - Eisen,
- DIN EN ISO 24019:2022 Simultaantolkenplatforms - Eisen en aanbevelingen,
- DIN 8578:2021-11 Consecutief tolken op afstand - Eisen en aanbevelingen.

De rechtbank of de FOD Justitie moeten ervoor zorgen dat de technische apparatuur voor geluidsoverdracht voldoet aan de normen en vlak voor de terechtzitting waarop videoconferentie wordt ingezet een technische controle wordt uitgevoerd. Idealiter zou een geluidstechnicus voortdurend technische ondersteuning moeten bieden. Al vrezen we dat dat in de praktijk in gerechtszaken een verantwoordelijkheid van de griffier zal worden, die daarvoor niet specifiek is opgeleid en technisch onvoldoende onderlegd is. Als de geluidsoverdracht wordt verstoord of anderszins ontoereikend is, moet de tolk het recht krijgen om dit duidelijk te maken aan de deelnemers en zo nodig te stoppen met tolken. En dient de zaak te worden uitgesteld met het oog op behandeling in de klassieke setting. Dit moet bij voorkeur wettelijk geregeld zijn.

b. Beeldoverdracht

Non-verbale elementen (gezichtsuitdrukkingen, gebaren, lichaamstaal) spelen een belangrijke rol in de algemene intermenselijke communicatie en dus ook bij het tolken. Niet-verbale elementen (gelaatsuitdrukkingen, gebaren, lichaamstaal) spelen een belangrijke rol, omdat dit de enige manier is om de verbale uitingen van een persoon te categoriseren en de context beter te begrijpen.

Bij een videoconferentie is vaak alleen het gezicht van de spreker zichtbaar, waardoor gelaatsuitdrukkingen en gebaren meestal niet voldoende herkend kunnen worden vanwege de fysieke afstand, vertraagde transmissie en soms slechte beeldkwaliteit. Dit kan de communicatie bemoeilijken.

Tolken is een activiteit die veel concentratie vereist. Als invloeden van buitenaf, zoals onvolledige communicatie door ontbrekende of vertraagde beeldinformatie, deze concentratie verstoren, gaat de kwaliteit van de vertolking onvermijdelijk achteruit. Hetzelfde geldt als niet duidelijk is wie er spreekt, bijvoorbeeld als de camera's zijn uitgeschakeld of als namen ontbreken of niet duidelijk worden weergegeven.

Als videoconferentie wordt gebruikt in een procedure, moet ervoor worden gezorgd dat er voldoende camera's voor beeldoverdracht én schermen voor de deelnemers beschikbaar zijn en worden gebruikt. Alle deelnemers aan een zitting waarin videoconferentie wordt ingezet moeten duidelijk zichtbaar zijn, d.w.z. gezicht, bovenlichaam en handen. Als er meerdere mensen op één "locatie" zijn, bijvoorbeeld in de zittingszaal, moeten extra camera's en schermen beschikbaar zijn en worden gebruikt om te kunnen waarnemen wat er in de ruimte gebeurt en zo uitspraken in hun context te kunnen begrijpen (wie kijkt en richt zich naar wie, wie beweegt waar, waar komt het achtergrondgeluid vandaan en is dat relevant). Dit geldt voor alle deelnemers, d.w.z. de rechters of raadsheren (eenvoudige of meervoudige kamer) de parketmagistraat, de partijen, eventuele getuigen die worden gehoord en de tolk (of tolken).

Voor de overdracht van beelden is een aanzienlijk groter datavolume nodig dan voor geluidsoverdracht. In dit opzicht moet de internetverbinding naar en op alle locaties voldoende sterk en stabiel zijn om een betrouwbare beeldoverdracht te garanderen.

Bij een zitting ter plaatse maakt de ruimtelijke opstelling van de personen in de zittingszaal te allen tijde duidelijk welke functie de persoon die op dat moment aan het woord is, bekleedt. Dit is niet automatisch het geval bij het gebruik van videoconferentie: alle personen verschijnen meestal gelijk op het scherm of de betreffende spreker wordt in het groot weergegeven. Er is dan geen toewijzing van de functie. Dit kan partijen of getuigen in verwarring brengen. Het is deontologisch niet aan de tolk om aan deelnemers (partijen) duidelijk te maken wie is in de (virtuele) zittingszaal. Tolken worden geacht enkel te tolken, zonder weglatingen en toevoegingen.

Indien partijen niet weten welke functie een spreker bekleedt, neemt de kans op misverstanden en fouten toe. Het is daarom belangrijk er bij inzet van videoconferentie voor te zorgen dat de personen (deelnemers) tijdens de zitting te allen tijde duidelijk herkenbaar zijn door weergave van hun functie, in de proceduretaal en in de andere taal/talen die tijdens de procedure wordt/worden gesproken. Voor de tolk moet in plaats van de naam enkel de functie "tolk" worden weergegeven (de tolk is geen partij noch deelnemer aan een procedure en is volledig neuraal).

Conclusie: De rechtbank moet ervoor zorgen dat de technische apparatuur voor uitgebreide videotransmissie voldoet aan de normen en vlak voor de zitting een technische controle uitvoeren. Als de beeldoverdracht wordt verstoord of anderszins ontoereikend is, moet de tolk het recht krijgen om dit aan te geven en zo nodig te stoppen met tolken wegens het niet kunnen bieden van de vereiste kwaliteit bij het tolken (conform de deontologische code). Dit wordt best wettelijk geregeld.

Eindconclusie

Samenvattend moet worden opgemerkt dat het gebruik van videoconferentietechnologie over het algemeen zeker niet geschikt is voor alle strafprocedures. Het inzetten van telefoontolken bij politieverhoren en voorleidingen is zelfs sterk af te raden, zeker omdat de eerste verklaringen van cruciaal belang zijn.

Het gebruik van videoconferentie is ook niet geschikt voor de meeste (straf)procedures waarbij tolken betrokken zijn, afhankelijk van de ruimtelijke constellatie, of alleen indien aanzienlijke financiële en technische kosten worden gedaan. Anders wordt het werk van de tolk aanzienlijk bemoeilijkt door de moeilijke werkomstandigheden, wat kan leiden tot een vermindering van de kwaliteit van de vertolking en dus de rechtszekerheid van de procedure in gevaar kan brengen. Bovendien kunnen ernstige gezondheidsrisico's voor de tolk, die ook van invloed zijn op zijn of haar verdere beroepsactiviteit, niet worden uitgesloten.

Daarom moet fundamenteel worden onderzocht of het gebruik van videoconferentie op rechtszittingen met tolken überhaupt zin heeft, aangezien aan de bovengenoemde voorwaarden moet worden voldaan. Het doel om procedures kostenefficiënter en met minder middelen te voeren, zal nauwelijks worden bereikt.